

Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI)

Jaarverslag 2015

1. Aangesloten instellingen

De 16 instellingen die de VCWI erkennen zijn enerzijds de oprichtende instellingen en anderzijds de instellingen die de VCWI na haar oprichting als adviserend orgaan hebben erkend (hieronder met opgave van de datum van de erkenningsbrief).

Oprichtende instellingen (9)

Academiën (2)

- Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB)
- Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België (KAGB)

Universiteiten (5)

- KU Leuven
- UGent
- UAntwerpen
- VUB
- UHasselt

Fondsagentschappen (2)

- IWT
- FWO

Later aangesloten onderzoekscentra (7)

Strategische onderzoekscentra (5)

- VITO (13 december 2013)
- IMEC (6 maart 2014)
- iMinds (27 maart 2014)
- VIB (17 april 2014)
- Flanders Make (26 januari 2015)

Overige onderzoeksinstellingen (2)

- ITG (27 augustus 2014)
- ILVO (januari 2015)

2. Samenstelling VCWI en Comité van Toezicht

In 2015 vervulde de VCWI haar tweede werkjaar. De juridisch adviseur vroeg op 16 juli 2015 om uit zijn functie te mogen worden ontheven, waarop het Comité van Toezicht een andere juridisch adviseur heeft gezocht en aangesteld. De VUB wijzigde haar vertegenwoordiger in het comité van toezicht. Met uitzondering daarvan bleven de samenstellingen van het comité van toezicht en de commissie gelijk:

Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit

Voorzitter Prof. André Van Steirteghem (Biomedische wetenschappen, VUB-emeritus)

Overige leden Prof. Marcel Ameloot (Biomedische wetenschappen, UHasselt)
Prof. Jan De Houwer (Sociale en humane wetenschappen, UGent)
Prof. Ludo Froyen (Exacte en toegepaste wetenschappen, KU Leuven)
Prof. Steven Gillis (Sociale en humane wetenschappen, UAntwerpen)
Prof. Jean Paul Van Bendegem (Sociale en humane wetenschappen, VUB)
Prof. Els Van Damme (Exacte en toegepaste wetenschappen, UGent)
Prof. Sabine Van Doorslaer (Exacte en toegepaste wetenschappen, UAntwerpen)
Prof. Christel Van Geet (Biomedische wetenschappen, KU Leuven)

Juridisch advies Prof. Alain De Nauw (VUB) – tot en met 15 oktober 2015

Prof. David D'Hooghe (Stibbe / KU Leuven) – sinds 16 oktober 2015

Secretaris Bert Seghers (KVAB)

Comité van Toezicht

Voorzitter	Prof. Jacques Willems (KVAB, Klasse Technische Wetenschappen)
Ondervoorzitter	Prof. Roger Bouillon (KAGB)
Overige leden	Prof. Johan De Tavernier (KU Leuven, Centrum voor Wetenschap, Techniek en Ethiek) Prof. Dirk Snyders (UAntwerpen, Dept. Biomedische Wetenschappen) Prof. Dominique Willems (UGent, Vakgroep Taalkunde) Prof. Paul Janssen (UHasselt, Vicerector onderzoek) Prof. H�el�ene Casman (VUB, Vakgroep Privaat Recht) – tot en met 24 september 2015 Prof. Dave De ruysscher (VUB, Faculteit Recht en Criminologie) – sinds 25 september 2015 Dr. Kristel Allewijn (IWT, Juriste/adviseur) Dr. Elisabeth Monard (FWO, Secretaris-Generaal)

3. Behandeling van klachten

In 2015 kwamen twee klachten binnen op het adres van de VCWI.

2015-A: niet behandelde tweedeadviesvraag

Op 23 juni 2015 werd een vraag tot tweede advies ontvangen via e-mail, over een zaak die voorafgaandelijk behandeld was door de CWI van een universiteit. De VCWI verklaarde de zaak op formele gronden ontvankelijk maar bij de eerste inhoudelijke discussie bleek dat de melder niet kon aangemerkt worden als een individueel betrokkene, in de zin van artikel 4§1 van het reglement zoals op dat moment in voege. De VCWI besloot dan ook om het dossier niet ten gronde te behandelen, conform artikel 5§3 van het toenmalige VCWI-reglement. De melder en onderzoeksinstelling werden van deze beslissing op de hoogte gebracht.

Het genoemde artikel 4§1 uit het huidige reglement was ook in 2014 al de aanleiding voor de VCWI om een dossier niet te behandelen. De VCWI was van oordeel dat de beperking in dit artikel onwenselijk was. In 2015 is gewerkt aan een reglementswijziging om hieraan tegemoet te komen, maar deze was nog niet doorgevoerd wanneer de VCWI beraadslaagde over deze tweedeadviesvraag.

2015-B

Een aanvraag tot tweede advies, door de VCWI ontvangen in november 2015, was bij de jaarwisseling in behandeling door de VCWI. Verslaggeving erover volgt in het jaarverslag van 2016.

4. Studiedag

De VCWI organiseerde op 28 oktober 2015 haar tweede studiedag Wetenschappelijke integriteit voor de Vlaamse WI-professionals, met name beleidsmakers, CWI-voorzitters, CWI-secretarissen en beleidsmedewerkers “responsible research” aan de Vlaamse onderzoeksinstellingen. Na positieve reacties op de leerrijke studiedag van 2014 waren de onderzoeksinstellingen vragende partij om ook in 2015 ervaringen en best practices uit te wisselen.

Het thema was in 2015 “Promotie en preventie”. De universiteiten gaven o.a. een overzicht van wat ze apart en gezamenlijk ondernemen om een verantwoordelijk onderzoeksklimaat te creëren. De universiteiten en enkele andere onderzoeksinstellingen stelden de wijzigingen aan hun intern beleid voor. Prof. Mr. Kees Schuyt, oud-voorzitter van het LOWI (Nederland), gaf een voordracht getiteld *Goede Wetenschap als preventie van slecht en frauduleus onderzoek*. Verder werden de World Conference on Research Integrity, PRINTEGER en ENRIO voorgesteld. Er was voldoende ruimte voor discussie.

Met goedkeuring van de voorstellers werden alle presentaties, na een eventuele lichte aanpassing, online beschikbaar gesteld via www.vcwi.be.

5. Overleg in het kader van een reglementswijziging

Gedurende heel het jaar 2015 is gewerkt aan een wijziging van het reglement van de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit. In het najaar van 2014 formuleerden de VCWI-leden bedenkingen bij de bepaling dat enkel de onderzoeksinstelling zelf en “individueel betrokkenen” een tweede advies mochten aanvragen (toenmalige artikel 4§1). In een gemotiveerd verzoek aan het Comité van Toezicht vroeg de VCWI om het reglement op dit punt aan te passen. In februari stelde het Comité van Toezicht een voorstel van aanpassing van het reglement op (essentieel de toevoeging van één zin). De VCWI legde dit minimale voorstel voor aan de negen stichtende instellingen. Hoewel de instellingen zich wel achter het principe van het wijzigingsvoorstel konden scharen, drongen ze aan op een bredere herziening van het reglement.

Op initiatief van de universiteiten werkten de juristen en stafmedewerkers wetenschappelijke integriteit van de onderzoeksinstellingen en VCWI in augustus en september aan een nieuw reglement, in een ad hoc-werkgroep van de VLIR. Het resultaat werd voor advies voorgelegd aan alle 16 instellingen die de VCWI erkennen en verder besproken in de VLIR-werkgroep Onderzoek. Na het doorvoeren van alle opmerkingen werd het afgewerkte voorstel tot reglementswijziging aan alle instellingen voorgelegd ter goedkeuring op 23 oktober 2015. Op het einde van het jaar hadden nog niet alle instellingen het nieuwe reglement goedgekeurd, maar op 11 januari 2016 was het akkoord van alle instellingen ontvangen, waarop het nieuwe reglement is ingegaan.

De verschillende stakeholders voelden de dialogen over het VCWI-reglement aan als erg zinvol. Door het overleg is er een gedragen overeenstemming over de gewenste taken en bevoegdheden van de VCWI, bijvoorbeeld in geval van een onontvankelijkheidsverklaring van een dossier door de CWI van een instelling.

6. Binnen- en buitenlandse contacten

Op 10 februari 2015 vond het interuniversitaire symposium over wetenschappelijke integriteit “[Developing a multi-stakeholder perspective to research integrity](#)” plaats. Het was een initiatief van de vijf Vlaamse universiteiten en werd gecoördineerd door prof. Wim Pinxten. De VCWI was vertegenwoordigd op dit symposium en heeft de uitnodiging mede verspreid.

Op 26 maart 2015 is prof. Els Van Damme, lid van de VCWI, toegetreden tot de [Permanent working group on science and ethics](#) van [ALLEA](#) (*ALL European Academies*), de koepelorganisatie van Academies in Europa. Ze is de enige vertegenwoordiger van de Belgische Academiën.

Voorzitter André Van Steirteghem en secretaris Bert Seghers zijn lid van [ENRIO](#) (European Network of Research Integrity Offices) en namen in 2015 deel aan de halfjaarlijkse ENRIO-meetings: in april in Luxemburg en in november in Athene. De secretaris werd officieel als lid erkend op de ENRIO-vergadering van april 2015.

In juni en juli 2015 hebben bilaterale kennismakingen plaatsgevonden op de universiteiten. De academisch verantwoordelijke voor het onderzoeksbeleid, de CWI-voorzitter en -secretaris hadden er telkens een ontmoeting met de VCWI-voorzitter, -secretaris en de VCWI-leden van de bezochte instelling. Met constructieve dialogen zijn de banden aangehaald tussen de VCWI en de universiteiten, als aanzet voor een betere coördinatie.

Op 16 september 2015 vond een kennismakend gesprek plaats tussen de [Vlaamse Ombudsman](#) (Bart Weekers) en voorzitter en secretaris van de VCWI, om te leren van elkaars good practices.